

DE VICIEUZE CIRKEL (EVEN) DOORBROKEN

Het arrondissement Brugge kent een weinig benijdenswaardige traditie van mensensmokkel. De havens van Zeebrugge en Oostende, de parkings aan de autosnelweg in Jabbeke en Westkerke ... als *passage obligatoire* naar het Verenigd Koninkrijk zijn dit stuk voor stuk trekpleisters voor mensensmokkelaars en hun slachtoffers. Maar de kort-op-de-bal-aanpak door politie en gerecht loont. Het fenomeen is er ingedijkt tot een beheersbare proportie. Inforevue wilde daar het fijne van weten ...

Tekst Stefan Debroux
Fotografie Jos Balcaen en Karolien Snyers

BRUGGE – Sinds 1993 viert het ‘mensensmokkeltoerisme’ hoogtij in het arrondissement Brugge, met begin de jaren 2000 pieken tot 6000 ‘mensen in onwettig verblijf’ per jaar die een oversteek naar Groot-Brittannië trachten te versieren in de laadruimte van een vrachtwagen of met valse identiteitspapieren. Voor veel vrachtwagenchauffeurs zijn de parkings in Jabbeke of Westkerke een laatste stop voor de inscheping in Zeebrugge, Oostende of Calais. Daar trachten smokkelaars maximaal van te profiteren. Maar ironisch gezien verzeilen ook heel wat mensen in Jabbeke of Westkerke omdat ze in Calais in een vrachtwagen met de ‘verkeerde’ bestemming zijn gekropen. Ze hoopten dat hun uitverkoren transport de Tunnel zou induiken, maar helaas draaide het anders uit ... “De laatste jaren

onderschept de politie zo'n 3000 à 4000 mensen in onwettig verblijf op jaarbasis in het arrondissement Brugge, vooral in de zeehavens en in de omgeving van de A-wegen", steekt Luc Vanmassenhove van wal, de sectiechef mensenhandel en mensensmokkel van de Federale gerechtelijke politie van Brugge. "In 2008 zijn we er in het arrondissement Brugge in geslaagd 25 mensensmokkelaars en mensenhandelaars te arresteren en te laten aanhouden, onder wie zeven op de parkings in Jabbeke en Westkerke. Die parking in Jabbeke is een begrip van bij de immigratie van Dover tot in Albanië!"

De grootste groep mensen die op het Brugse grondgebied passeren, zijn Indiërs. Het merendeel van de smokkelaars hebben dezelfde nationaliteit, gevolgd door de Albanen en de

GEHARD DOOR SCHRIJNENDE TOESTANDEN

Luc Vanmassenhove

BRUGGE – Luc Vanmassenhove heeft als rechercheur meer dan 15 jaar ervaring met mensenhandel en -smokkel. In de loop der jaren heeft hij heel wat schrijnende toestanden gezien: kleine kinderen verstopt in een laadruimte, mensen die niet beseffen dat ze soms weken onderweg zijn zonder elementaire basisbehoeften, ... "Een dossier van een tiental jaar geleden in Oostende zal me altijd bijblijven", vertelt Luc. "Aan de inscheping van de ferry naar Engeland hadden we een man onderschept die 3 jonge Somalische meisjes met Italiaanse paspoorten wilde overbrengen naar Londen. Uit onderzoek bleek dat het om drie zusjes van 14, 16 en 19 jaar ging die op de vlucht waren vanuit een vluchtelingenkamp in Kenia. De begeleider zou hen over-

brengen naar familie, een twijfelachtig verhaal ... We vermoedden dat deze meisjes in de Londense prostitutie zouden belanden. De begeleider werd aangehouden en de zusjes ondergebracht in een vluchthuis. Enkele dagen later, op kerstdag, kreeg ik telefoon van het home dat de meisjes verdwenen waren in contact met een man. We hebben nooit meer een spoor gevonden van deze meisjes ... Door de jaren heen word je gehard door de vele situaties die je meemaakt en de confrontatie met slachtoffers van malafide organisaties die zich verrijken op de kap van deze mensen. Als politiediensten moeten we aandacht hebben voor die slachtoffers. Onze voornaamste drijfveer is het stoppen van deze mensonterende toestanden."

Koerden. Elke groep heeft zijn eigen gewoonten en trajecten. Zo gebruiken de Indiërs de trein om tot in Brugge te geraken. De Albanezen nemen hun eigen wagens. "Smokkelaars werken in kleine groepjes die een *business* opzetten", aldus Luc. "De 'bazen' trekken vaak mee het terrein op. Dat is de beste garantie om hun geld te krijgen. Bovendien hebben de vluchtelingen de praktische hulp van de smokkelaars nodig, bijvoorbeeld om een container te sluiten eens zij erin zitten. Wie het op eigen houtje probeert, moet al een dekzeil scheuren om in een vrachtwagen te kruipen. Niet echt discreet ..."

Gedoemd om te proberen

De toestroom van mensen zonder geldige papieren naar de 'oversteekplaatsen' aan de Belgische kust of in Calais is een wereldprobleem. Het heeft te maken met nationaliteiten, wetgeving, statuten en visa. "Het begint met een uitzichtloze situatie in het thuisland: door lokale conflicten of een gebrek aan werk dromen mensen van een betere toekomst elders. Ze willen in een 'rijk' land hun brood gaan verdienen. Globaal gezien is dit een vicieuze cirkel die je niet zomaar kan doorbreken met (grens)controles", vertelt commissaris Erik Perneel van de Coördinatie- en steundirectie van Brugge. "In het arrondissement Brugge zijn de afgelopen jaren al heel wat initiatieven genomen, zoals de grootschalige ont-radende acties *Beaufort* en de kleinere, gerichte acties *Breeze* (in de zeehavens van Oostende en Zeebrugge), *Mistral* (in het centrum en het station van Oostende) en *Runner* (op de parkings in Jabbeke en Westkerke). Tijdens die controleacties is menig mensensmokkelaar tegen de lamp gelopen, wat tot mooie onderzoeken heeft geleid. De strijd tegen de mensensmokkel is steeds een prioriteit geweest in ons arrondissement, waar de twee fenomeenmagistraten mensenhandel en mensensmokkel van het parket de problematiek heel nauwgezet opvolgen."

"Wie zich aan zo'n avontuur waagt, komt eigenlijk terecht in een straatje zonder einde. De Indiërs bijvoorbeeld, weten dat ze moeilijk gerepatriëerd kunnen worden. De tamtam doet de rest. Formaliteiten zoals een administratieve aanhouding en een bevel om het grondgebied te verlaten van de Dienst Vreemdelingenzaken gaan hen niet tegenhouden om het opnieuw te proberen." "Trouwens", vervolgt Luc Vanmassenhove, "die mensen krijgen van de smokkelaars de garantie dat ze in Groot-Brittannië zullen geraken. Op die manier blijft de 'markt' gewoon bestaan. Regelmatig treffen we dezelfde vluchtelingen meermaals aan, op verschillende

plaatsen. Ze blijven het gewoon proberen tot het lukt. En eens aan de overkant stopt hun lijdensweg niet per se. In een onderzoek naar mensensmokkel enkele jaren geleden, hebben we een Turkse familie onderschept, twee volwassenen en twee kinderen, die 25 000 euro hadden afgedokt om in Groot-Brittannië te geraken. Da's een drama! Die mensen hebben een schuld openstaan. Hoe los je dat op als illegaal? Met zwartwerken? Door in erbarmelijke omstandigheden te zwoegen voor een habbekrats? Door de smokkelaars te helpen?"

Met de moed der wanhoop

Mensensmokkelaars opsporen en aanhouden, het lijkt als vechten tegen de bierkaai. Toch krijgt het in het arrondissement Brugge bijzondere aandacht van de politie en het gerecht. Parket en politie willen tragedies zoals enkele jaren geleden in Dover en Wexford vermijden. Toen zijn eens 58 en 8 doden aangetroffen in containers die van ... Zeebrugge kwa-

men. Na honderd uren in zo'n benauwde ruimte waren de vluchtelingen gestikt. "De smokkelaars maken hun slachtoffers wijs dat ze in nauwelijks vier uur bij hun familie in Groot-Brittannië verenigd zijn. De realiteit is anders", aldus Luc Vanmassenhove. "Vandaar dat we kort op de bal spelen: dossiergericht, netwerkgericht, met zo weinig mogelijk tijdrovende middelen. En uiteraard focussen we op de smokkelaars."

De smokkelaars of *runners* uit pakweg een groep Indiërs pikken, ligt niet voor de hand, verklaart commissaris Christophe Decramer van de West-Vlaamse wegpolitie: "Ze werpen hun gsm en plannetjes weg en mengen zich gewoon onder de slachtoffers. Bewijslast verzamelen is dan als zoeken naar een speld in een hooiberg. Vandaar dat we met anonieme observaties proberen om de smokkelaars op heterdaad te betrappen. Dat werpt zijn vruchten af, met als pervers gevolg dat de smokkelaars hun werkterrein verschuiven op de E40-

SPANNENDE NACHTEN

BRUGGE – Jabbeke en omstreken *by night*. Bij aanwijzingen dat er smokkelaars actief zijn of als het alwetende oog van het arrondissementeel informatiekruispunt (AIK) de alarmbel luidt, schieten de flikken in actie. In anonieme teams van twee of drie opereren ze op het terrein waar ze het best 'thuis' zijn: de wegpolitie op de parkings en snelwegen, de lokale politie Kouter rond de parkings in Jabbeke en Westkerke, en desgevallend de spoorwegpolitie op de treinen en in de stations en de scheepvaartpolitie in de havens. De rechercheurs van de FGP die het onderzoek voeren en de acties coördineren, nemen ook met een aantal teams aan deze nachtelijke observaties deel. Vaak zijn dat kat-en-muisspeltjes met smokkelaars. Christophe Decramer vertelt: "Mensensmokkelaars profiteren van de beschutting die de duisternis biedt om hun gang te gaan tussen de camions. Ze zijn uiterst voorzichtig, georganiseerd en ze kennen het terrein verbaasd goed. Wij observeren hen, maar zij belooeren ons ook!

Zo zijn we aan de weet gekomen dat smokkelaars controleerden of het licht brandde in ons commissariaat. Als dat niet het geval was, meenden ze dat wij patrouilleerden en dus hielden zij zich gedeisd." Is zo'n actie gevaarlijk?

Luc Vanmassenhove antwoordt: "Incidenten zijn er nog niet geweest op onze parkings. Maar we weten dat de Albanezen gewapend zijn. Anderen dragen messen om in de dekzeilen te snijden. We moeten dus voortdurend op onze hoede zijn; routine is dodelijk. Weet ook dat de straffen voor mensensmokkelaars niet min zijn: tot 20 jaar. Die gasten laten zich niet gedwee als een kalf naar de slachtbank voeren. Er schuilt dus best wel gevaar. Gelukkig kunnen we blindelings op elkaar vertrouwen."

Christophe Decramer

as richting Brussel, naar de parkings in Wetteren en Groot-Bijgaarden. Dit onderstreept het belang van nationaal overleg en samenwerking.”

Keten, ketenen, geketend

De vlotte samenwerking tussen de federale en lokale politie in het arrondissement Brugge om mensensmokkel te bestrijden en de sporadische samenwerking van externe ketenpartners zoals de havenbedrijven, de NMBS en de tankuitbaters, is een schoolvoorbeeld van ‘excellent’ geïntegreerd politiewerk. “De kracht van onze aanpak schuilt vooral in het feit dat we erin slagen om politiemensen uit verschillende diensten te laten samenwerken”, dixit Luc Vanmassenhove. “We zetten hier weinig grootschalige acties op het getouw, we werken liever met kleine dispositieven. Het is makkelijker om bij elke betrokken politiedienst een paar mensen vrij te maken voor doelgerichte acties.” “Samen staan we inderdaad sterker”, zeggen Annemie Wittesaele en Sharan Becu van de politiezone Kouter. “Onze wijkagenten krijgen regelmatig meldingen van burgers over personen die rondwalen over de parking van Jabbeke. Dat is een vorm van overlast die bij de bewoners een onveiligheidsgevoel creëert. Maar het probleem overstijgt de grenzen van onze politiezone. Het is dus beter om concreet samen te werken met de federale politiediensten die met hetzelfde probleem geconfronteerd worden.”

“Als onze acties iets opleveren – de laatste 3 jaar hebben we een 90-tal smokkelaars en handelaars in de boeien geslagen in ons arrondissement, toch niet niks! – dan is dat tot ieders tevredenheid. De tastbare resultaten dankzij het hecht teamwerk motiveren de betrokken politiemensen (en hun leiding!) om er met enthousiasme mee door te gaan”, besluit Luc Vanmassenhove. ■

De scheepvaartpolitie (SPN) beschikt over een scanner om te controleren of er zich geen mensen verborgen houden in de laadruimte van vrachtwagens die naar Groot-Brittannië worden verscheept.

ONDERTUSSEN IN BRUSSEL

BRUSSEL – De Centrale dienst mensenhandel van de Federale gerechtelijke politie volgt de evolutie van de fenomenen mensenhandel en -smokkel op de voet: wat zijn de nieuwe technieken of trends, wie wordt er gesmokkeld en wie is het slachtoffer van uitbuiting? Deze experts analyseren de werkwijzen van mensensmokkelaars en -handelaars. “Wij reiken de rechercheurs, maar ook de politiemensen van de eerstelijnsdiensten (wegpolitie, spoorwegpolitie, lokale politie, ...) indicatoren aan om mensenhandel of -smokkel te detecteren. Wij bieden ook ondersteuning aan collega’s die wegwijs willen geraken doorheen de administratieve en gerechtelijke procedures bij de interpellatie van iemand in onwettig verblijf of bij de start van een onderzoek mensen-smokkel”, aldus diensthoofd Wim Bontinck. Voorts coördineert de centrale dienst het overleg tussen de verschillende FGP’s en andere politiediensten (bijvoorbeeld over de bedrijvigheid van mensensmokkelaars op de E40-as). Ten slotte vertegenwoordigt hij de federale politie in contacten met overheden, externe partners en buitenlandse politiediensten.

Praktische informatie zoals checklisten met indicatoren of procedurestappen en de nieuwsbrief mensenhandel zijn beschikbaar op PolDoc en op de site van de Federale gerechtelijke politie via Intranet – Portal.

